МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ISSN 3083-6557 print

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Випуск 3 (50), 2025

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Ризики продовольчої безпеки в умовах невизначеності: аналітика, управління, прогнозування, фінансово-маркетингові інструменти мінімізації”

м. Київ, МАУП, 23 грудня 2025 р.

Київ
2025

М. О. Левченко
Фінансово-маркетингові механізми мінімізації ризиків продовольчої безпеки: економічний аспект в умовах нестабільності *33*

Ю. А. Малашенко
Фінансовий менеджмент у формуванні резильєнтних продовольчих систем *35*

Д. А. Табаченко
Системи фінансового управління та маркетингові підходи для зниження невизначеності у ланцюгах постачання продовольства *37*

О. О. Тарасенко
Бюджетно-податкові та кредитні інструменти забезпечення продовольчої безпеки в умовах економічної турбулентності *39*

В. А. Тараценко
Податкова безпека агровиробника в умовах невизначеності: податкове планування, ризик перевірок, ПДВ-розриви, комплаєнс *42*

В. А. Тараценко, І. І. Студзінська, П. В. Ярошовець
Інституційні механізми забезпечення продовольчої безпеки: роль державної підтримки, страхування, резервів і кооперації/кластерів у картоплярстві *44*

О. І. Гарасим'юк
Роль системи цивільного захисту у зміцненні продовольчої безпеки України *47*

Ю. А. Перегуда
Роль резильєнтної SMART-економіки у забезпеченні економічної та продовольчої безпеки держави *49*

С. І. Петричук
Біоекономіка як інструмент забезпечення продовольчої безпеки в умовах сучасних викликів *52*

І. В. Сервецький
Продовольча проблема в аспекті національної безпеки України *55*

О. О. Тимошенко
Механізми забезпечення економічної та продовольчої безпеки України в умовах війни *58*

Л. П. Тимощик
Теоретико-методологічні засади управління державною власністю як чинник мінімізації ризиків продовольчої безпеки в умовах цифровізації економіки *61*

Р. О. Удінцев
Євроінтеграційні процеси як чинник фінансово-маркетингових механізмів мінімізації ризиків продовольчої безпеки: економічний аспект *63*

3. *Kalogiannidis, S., Karafolas, S., Chatzitheodoridis, F.* The Key Role of Cooperatives in Sustainable Agriculture and Agrifood Security: Evidence from Greece. *Sustainability*. 2024. Vol. 16 (16). Article 7202. DOI: 10.3390/su16167202.

О. І. ГАРАСИМ'ЮК

канд. техн. наук,
доцент кафедри національної безпеки Інституту безпеки
ПрАТ "ВНЗ "Міжрегіональна Академія управління персоналом", м. Київ
https://orcid.org/0000-0001-9708-9862

РОЛЬ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ У ЗМІЦНЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Роль системи цивільного захисту у зміцненні продовольчої безпеки України доцільно розглядати в контексті трансформації підходів до державного управління безпековою сферою в умовах повномасштабної війни, коли загрози життю і здоров'ю населення безпосередньо поєднуються з руйнуванням виробничого потенціалу, логістичної інфраструктури та ланцюгів постачання продовольства. Продовольча безпека в сучасному розумінні охоплює не лише достатність внутрішнього виробництва та можливість імпорту необхідних обсягів харчових продуктів, а й безперервність їх фізичної доступності для різних соціальних груп, стійкість логістики, здатність держави підтримувати мінімально необхідні резерви та оперативно реагувати на екстремальні події, що порушують нормальне функціонування ринку і соціальних систем [1]. За таких умов система цивільного захисту виступає не відокремленою рятувальною службою, а інструментом захисту життєво важливих функцій держави і суспільства, до яких належить гарантування продовольчої безпеки на національному та регіональному рівнях.

З інституційної точки зору система цивільного захисту забезпечує координацію суб'єктів, відповідальних за попередження, реагування та ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій, що безпосередньо впливають на аграрний сектор і продовольчу інфраструктуру. Йдеться про захист сільськогосподарських угідь і підприємств від бойових дій, мінування, техногенних аварій, руйнування енергетичних та транспортних мереж, а також про підтримання функціонування об'єктів зберігання і переробки продовольства в умовах постійних загроз. Нормативно-правова база цивільного захисту, доповнена стратегічними документами у сфері національної та продовольчої безпеки, створює рамку для інтеграції відповідних завдань у плани реагування, галузеві програми розвитку сільських територій та механізми територіальної оборони, що сприяє формуванню комплексного підходу до захисту критич-

ної інфраструктури агропродовольчого сектору [2]. На рівні територіальних громад особливого значення набуває взаємодія органів місцевого самоврядування, підрозділів ДСНС, агропідприємств і громадських організацій, які спільно формують локальні плани дій у разі надзвичайних ситуацій, включно з евакуацією населення, перерозподілом ресурсів, підтримкою функціонування базових сервісів.

Операційний вимір участі системи цивільного захисту у зміцненні продовольчої безпеки проявляється у здійсненні моніторингу загроз, інформуванні та оповіщенні населення і суб'єктів господарювання, організації аварійно-рятувальних і відновлювальних робіт на об'єктах аграрної та продовольчої інфраструктури, забезпеченні доступу до продовольства у зонах активних бойових дій чи на звільнених територіях. Важливою функцією є координація дій щодо розмінування сільськогосподарських земель, відновлення зрошувальних систем, тимчасового забезпечення електро- та водопостачання для агровиробників, а також налагодження тимчасових логістичних маршрутів постачання продуктів харчування в умовах руйнування традиційних транспортних коридорів.

У сфері гуманітарного реагування система цивільного захисту бере участь в організації пунктів роздачі продовольства, координації діяльності волонтерських мереж і міжнародних гуманітарних місій, що дозволяє зменшити ризики локального голоду, панічних настроїв і соціальної напруги серед внутрішньо переміщених осіб та населення прифронтових регіонів [3]. Цифровізація процесів управління, використання геоінформаційних систем для картографування пошкоджень, ризиків та ресурсів, а також інтеграція національної системи цивільного захисту у європейські механізми реагування створюють передумови для більш швидкого та скоординованого ухвалення рішень щодо забезпечення продовольчої безпеки в кризових ситуаціях.

У стратегічній перспективі посилення ролі системи цивільного захисту у зміцненні продовольчої безпеки України пов'язане з переходом від переважно реактивної моделі реагування на надзвичайні ситуації до проактивного, ризик-орієнтованого управління, яке враховує вразливість аграрного сектору до воєнних, кліматичних і техногенних ризиків [4]. Це передбачає вбудовування показників продовольчої безпеки в систему моніторингу ризиків цивільного захисту, регулярне оновлення карт загроз для сільськогосподарських територій, проведення навчань і сценарного моделювання для органів влади, бізнесу та громад, а також розроблення локальних планів забезпечення доступу до продовольства в надзвичайних умовах.

Зміцнення інституційної спроможності органів цивільного захисту, розширення їх співпраці з аграрними асоціаціями, логістичними операторами, міжнародними організаціями та фінансовими інституціями формує підґрунтя для створення стійкої, багаторівневої системи гарантування продовольчої безпеки, здатної витримувати тривалі кризові періоди і сприяти повоєнному відновленню. У підсумку система цивільного захисту виступає не лише механізмом порятунку та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій,

а й важливим елементом архітектури національної безпеки, що забезпечує збереження продуктивного потенціалу аграрного сектору, підтримання соціальної стабільності та зміцнення довіри суспільства до держави в умовах високої невизначеності й довготривалих загроз.

Джерела

1. *Давискиба П. І.* Ресурси і моделі вирішення глобальної продовольчої проблеми : кваліфікаційна бакалаврська робота. Київ : Київський нац. економічний ун-т ім. В. Гетьмана, 2024. 67 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/538cbc36-0849-4a77-bc23-5b08e0c9745e/download (дата звернення: 03.12.2025).
2. Продовольча та екологічна безпека у воєнний і післявоєнний часи: правові виклики для України та світу : тези доповідей учасників Міжнародної наук.-практ. онлайн/офлайн конф. (м. Київ, 16 вересня 2022 р.). Київ : ФОП Ямчинський О. В., 2022. 299 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u348/zbirka_1.pdf (дата звернення: 03.12.2025).
3. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI. База даних "Законодавство України". *Верховна Рада України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/5403-17 (дата звернення: 03.12.2025).
4. Ukraine: Note on the impact of the war on food security in Ukraine. Rome : Food and Agriculture Organization of the United Nations, 2022. 30 p. DOI: 10.4060/cc1025en. URL: https://www.fao.org/3/cb9171en/cb9171en.pdf (дата звернення: 03.12.2025).

Ю. А. ПЕРЕГУДА

д-р екон. наук, доц.,
заступник завідувача кафедри організація туристичної діяльності,
професор кафедри організації туристичної діяльності
Навчально-наукового інституту управління, економіки та бізнесу (ННІУЕБ)
Міжрегіональної Академії управління персоналом
Електронна пошта: julilla.pereguda@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-1434-2509

РОЛЬ РЕЗИЛЬЄНТНОЇ SMART-ЕКОНОМІКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В умовах глобальної нестабільності, зростання геополітичних ризиків, кліматичних загроз та системних трансформацій світової економіки проблема забезпечення економічної та продовольчої безпеки держави набуває особливої гостроти. Для України ці виклики посилюються наслідками